

Beste heer/mevrouw,

Namens Natuur & Milieu danken wij u voor de mogelijkheid om te reageren op het voorliggende wetsvoorstel. Als milieuorganisatie zetten wij ons al meer dan 50 jaar in voor een duurzaam Nederland en een gezonde leefomgeving. Wij werken nauw samen met overheden, bedrijven en andere maatschappelijke organisaties aan structurele verduurzaming van o.a. mobiliteit, industrie en de gebouwde omgeving.

Wij ondersteunen de kern van het wetsvoorstel van harte. De verplichtingen om milieuprestatie-eisen te stellen aan materialen en producten en om milieuprestatie als gunningscriterium mee te nemen in GWW-aanbestedingen, vormen samen een belangrijke stap vooruit.

De GWW-sector heeft een grote milieu-impact en gebruikt veel energie- en grondstof-intensieve materialen. Waar vrijwillige toepassing van instrumenten tot nu vaak ontoereikend was, biedt deze wettelijke verplichting eenduidigheid en een gelijk speelveld voor duurzame aanbieders. Dit helpt circulaire innovaties te versnellen, duurzame ontwerpkeuzes te belonen en klimaatdoelen dichterbij te brengen.

Het is waardevol dat het wetsvoorstel inzet op zowel milieuprestatie-eisen aan producten en materialen als op het verplicht meenemen van milieuprestatie als gunningscriterium. Beide sporen zijn essentieel. Zo kunnen milieuprestatie-eisen ervoor zorgen dat de minst-duurzame materialen worden uitgesloten, materialen langer meegaan en lead markets ontstaan voor duurzame materialen. Tegelijkertijd stimuleert het verplichte gunningscriterium alternatieve, circulaire keuzes in het bouwproces en kan het de totale milieu-impact van het GWW-werk significant verlagen. Deze combinatie biedt ruimte aan innovatieve oplossingen. Wij zien het voorstel daarom als een noodzakelijke stap richting een circulaire, schone infrasector.

Tegelijkertijd willen we enkele aanbevelingen doen om de effectiviteit van de wet te versterken:

1. **Maak milieuprestatie-eisen verplicht in de wet.** Het wetsvoorstel heeft tot doel dat het stellen van milieuprestatie-eisen een verplicht karakter krijgt. De huidige wettelijke tekst bevat echter onder artikel 9.6.2. slechts een kanbepaling. *“Voor de aanbesteding van een overheidsopdracht, speciale-sectoropdracht of concessieopdracht voor werken in de grond- weg- of waterbouw **kunnen** ter bescherming van het milieu en de menselijke gezondheid bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.* Om te borgen dat bij aanbestedingen in de GWW-sector daadwerkelijk milieuprestatie-eisen worden gesteld, is het noodzakelijk dat de bepaling een “moeten” karakter krijgt. Alleen zo ontstaat de verplichting en juridische helderheid die nodig zijn om milieuprestatie-eisen consequent en effectief toe te passen.
2. **Borg helderheid van milieuprestatie in de wetstekst.** De wettelijke tekst spreekt van “milieuprestatie-eisen” en “kwaliteitsaspecten”, maar specificeert niet welke milieueffecten expliciet meegenomen moeten worden. Om duidelijkheid te schaffen, is het van belang dat al in de wet de hoofdcategorieën waar milieueisen op van

toepassing zijn al worden vastgelegd. Dit zijn bijvoorbeeld repareerbaarheid, emissies (inclusief zorgwekkende stoffen), biodiversiteit, levensduur, energie- en grondstofefficiëntie en water gebruik/efficiëntie. Vervolgens kunnen de nadere regels per amvb worden vastgesteld. Daarnaast is het belangrijk dat expliciet in de wet wordt vastgelegd dat de milieuprestatie betrekking heeft op de volledige levenscyclus van materialen en producten. Alleen zo wordt geborgd dat niet slechts een deel van de milieueffecten wordt meegenomen, maar dat alle relevante vormen van milieu-impact systematisch en integraal worden beoordeeld.

3. **Zorg dat milieuprestatie daadwerkelijk invloed heeft op de gunning met een minimaal verplicht gewicht.** Het is een belangrijke stap vooruit dat het meenemen van milieuprestatie als gunningscriterium verplicht wordt gesteld. Echter, doordat aanbestedende diensten zelf de weging mogen bepalen, bestaat het risico dat milieuprestatie onvoldoende invloed krijgt en zo geen wezenlijk onderscheidend criterium is. Om dit te voorkomen, moet er in de wet worden vastgelegd dat er een minimumweging geldt voor dit gunningscriterium. De concrete hoogte van deze weging kan vervolgens bij AMvB worden vastgesteld, zodat ruimte blijft om de weging in de loop der tijd verder te verhogen.
4. **Hanteer de werkelijke maatschappelijke kosten als uitgangspunt voor milieuprestatiebeoordeling.** De wet biedt de mogelijkheid om bij AMvB nadere regels te stellen over de methodiek en reikwijdte van milieuprestatie-eisen. Het is van groot belang dat de gekozen methodiek milieuprestaties waardeert op basis van de werkelijke maatschappelijke kosten van milieuschade. De huidige schaduw prijzen – bijvoorbeeld voor CO₂-uitstoot – zijn veelal te laag en dekken niet de volle breedte van de milieu-impact. Hierdoor ontstaat het risico dat verplichte milieuprestatiecriteria in de praktijk onvoldoende effect sorteren. Om dit te voorkomen, is het nodig dat er een wettelijke basis komt voor het hanteren van realistische kosten, die de volledige externe schade weerspiegelen en periodiek worden geactualiseerd op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten.
5. **Laat het ondersteuningspunt ook werken aan het verhogen van de ambities.** De wet richt zich op het meekrijgen van het peloton. Het is echter ook belangrijk voor koplopers om zich te kunnen ontwikkelen en verder te verduurzamen. Op dit moment ontbreekt structurele stimulans daarvoor. Het zou daarom goed zijn als het ondersteuningspunt ook als taak heeft om best practices te delen en hogere ambitieniveaus te ondersteunen.

Tot slot, Natuur & Milieu ziet dit wetsvoorstel als een cruciale stap in de verduurzaming van de GWW-sector. Met bovengenoemde aanvullingen kan het voorstel nog beter bijdragen aan een toekomstbestendige infrastructuur, versnelling van circulaire innovaties en het halen van klimaatdoelen. Wij denken graag mee in de verdere uitwerking.

Met vriendelijke groet,

Aniek Blokzijl

Projectleider Energie & Grondstoffen Natuur & Milieu